

personajele (actorii deci) în dosul acestor tăblii de uși, lăsând mai la vedere doar mâinile și tălpile lor, într-un dans expresiv.

„Jocul” pieselor de lemn e foarte bine condus, simetric, sincronizat, provocând și efecte sonore bine potențate (evident, prin trântirea lor pe podeaua scenei). Mai toți comentatorii acestui spectacol au subliniat, în consecință, caracterul lui „vizual”, „expresiv”. Tăbliile înlocuiesc până și decorul. Mai „la vedere” sunt doar cuplurile încurcate de *Puck* (Kristina Jakubauskaite): *Hermia* (Aridia Gintautaitė), *Helena* (Raisa Marazaitė), *Lysander* (Darius Gumanauskas), *Demetrius* (Rytis Saludzius), dar nici ele nu-și pot etala talentele personale evidente, cedându-le ordonat obiectelor, panourilor încredințate.

S-ar spune că regizorul sacrifică toată substanța textului, adică personaje, caractere, replici în folosul mijloacelor sale, care bineînțeles le preiau cu valoare și le traduc universal-valabil. Sigur că prin supremizarea acestei convenții pure și-a dovedit (asumat) și riscul : nașterea unui manierism previzibil, în măsură să reducă spectacolul la un spațiu temporal minim. Mai toți cei de față așteptau o modificare puternică a schemei deja rutinate, dar nu, regia a sacrificat până și savurosul „teatru în teatru”, lăsând finalului splendoarea sonoră a prăbușirii zidului format din piese de domino. Dar a mai fost o seară remarcabilă – și nu ultima.

Marinela ȚEPUȘ

Shakespeare în fel și chip

Există, în România, multe festivaluri de teatru. Toate, cred eu, importante în felul lor. Unele mai mult, altele mai puțin cunoscute. Unele având prestigiu internațional, altele, cu o bună imagine în plan național, iar câteva cunoscute doar în urbea în care sunt organizate. Nu cred că ar trebui desființat vreunul, pentru că toate sunt prilej de întâlnire a artiștilor cu oamenii de teatru, cu publicul altor orașe, de cunoaștere de către publicul larg a mișcării teatrale actuale.

Între acestea, există, însă, câteva realmente de ținută. Și dacă Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu impresionează prin amploare, prin multele și variatele secțiuni, **Festivalul „Shakespeare” de la Craiova** rămâne în memoria spectatorilor prin selecția atentă a spectacolelor, prin colocviile de shakespeareologie, realmente interesante, la care participă cunoscuți critici de teatru și cercetători din țară și din lume. La Festivalul „Shakespeare” primești, „pe sub mână” (constatând, până la capăt, că toată lumea a primit, de fapt...) tot felul de daruri alese: cărți (de cea mai bună calitate), atunci scoase din tipografie și lansate cu mare respect, ediția liliput a celor mai importante creații shakespeareiene, DVD-uri și CD-uri cu spectacole antologice, materiale publicitare de tot felul. Ești permanent asaltat, astfel încât, pentru câteva zile, te simți o personalitate între celelalte. Gazdele știu să te facă să te simți nu doar bine, ci și important.

Dar, cu siguranță, cea mai mare pondere, în festival, o au, cum se și cuvine, reprezentațiile. Cum spuneam, întotdeauna, alese cu grijă de către selecționarul unic și directorul manifestării, domnul **Emil Boroghină**. Alese în așa fel, încât să putem vedea producții de succes, producții rafinate, dar, de multe ori, și năstrușnice viziuni regizorale ale pieselor shakespeareiene. Așa se face că, în cele câteva zile în care am

Scenă din *Macbeth*, regia Marc Becker.

fost prezentă la Craiova, am putut vedea un *Visul unei nopți de vară* (OKT/Vilnius City Theatre, regia, coregrafia, scenografia: Oskaras Korsunovas) jucat mai mult în spatele unor panouri din lemn. Exercițiu valoros al unor actori tineri, care au funcționat în echipă, acceptând să „se vadă” ei înșiși destul de puțin, în favoarea imaginii de ansamblu. Un spectacol în care s-a renunțat aproape cu totul la scenele meșteșugarilor, scene de impact sigur, recurgându-se la tot soiul de „ghidușii”, mici accente comice pe parcursul celorlalte momente. Am putut vedea un *Romeo și Julieta* (Teatrul Național din Craiova, regia: Yiannis Paraskevopoulos) modern, cu imagini de o mare frumusețe și sensibilitate, cu umor pe alocuri, și cu un *Romeo* (Cătălin Băicuș, pe care nu-l mai văzusem jucând până atunci) încântător. Am putut vedea două variante *Cymbeline* (Teatrul Odeon din București, regia: Bocsárdi László, și Teatrul German de Stat din Timișoara, regia: Alexander Hausvater), atât de diferite ca abordare regizorală, încât aproape că nu recunoșteai c-ar fi vorba despre același text. Ca o glumă, după ambele reprezentații, mi-am făcut propria mea distribuție și montarea ideală, care arăta cam așa: *Cymbeline* – Georg Peetz, *Regina* – Claudia Ieremia, *Postumus* – Demeter András, *Pisanio* – Constantin Cojocar, *Imogena* – Paula Niculiță, *Cloten* – Marius Stănescu, *Belari(us)a* – Ida Jarcsek Gaza, *Polidor* – Marian Lepădatu, *Cadwal* – Dimitri Bogomaz, *Iachimo* – Alexandru Mihăilescu, *Caius Lucius/ Jupiter* – Petre Nicolae... Aș fi păstrat adaptarea, muzica, dinamica, forța, unitatea și coerența spectacolului realizat de Hausvater, dar și ingenuitatea unor momente, ironia fină a altora, insinuările comice din versiunea scenică semnată de Bocsárdi.

În fine, am mai văzut un *Macbeth* (Teatrul „Noord Nederland Toneel”, Croningen – Olanda, adaptarea și regia: Marc Becker), care m-a lăsat perplexă! Pe un scenariu de sușă, nimic mai mult, tradus la modul cel mai tembel (un mic exemplu: și așa putea

Scenă din *Romeo și Julieta*, regia Yannis Paraskevopoulos.

el să ajungă pe tron, fără să contrazică prezicerile vrăjitoarelor, pentru că era născut prin cezariană, înainte de vreme...), am avut parte de un spectacol *aproape perfect*. Într-un cadru ce imita cumva spațiul de joc pentru păpuși și marionete (o cutie imensă, neagră, realizată din scândurele ingenios asamblate, cu o cortinetă roșie), actorii jucau exact ca și cum ar fi fost imense păpuși *wayang*. Nici un gest, nici o mișcare nu trădau faptul c-ar fi fost oameni și nu păpuși. Un exercițiu de mare măiestrie, într-adevăr. Un studiu atent al creatorilor, despre care nu știu dacă sunt sau nu păpușari. Un efort deosebit, acela de a rămâne mereu în cadrul propus. Altminteri, o parodie ieftină a uneia dintre cele mai celebre tragedii. Distractivă (cam) peste măsură! Machiați ca și cum ar fi avut măști, interpreții recurg la tot felul de giumbușlucuri pentru a culege aplauze. Și când acestea se lase așteptate, publicul e interpelat cu replici de genul: „Dar eu cu cine vorbesc, cu turcii?!“ (spuse chiar pe românește!). Armele războinicilor sunt: bătătorul de covoare, peria (și periuța) cu mâner, făcălețul. Sângele e din rumeguș, care curge-curge din capul personajelor și se prelinge pe mâinile familiei ucigașe. Regele e un... bășinos, iar când Macbeth își pune coroana pe cap, devine și mai... bășinos. Multe surprize. Mici păpuși sau picioarele actorilor, sau numai un cap răsturnat... apar în cadre, ce se dezvăluie, pe parcursul reprezentației, în... decor. Care decor se și descompune cu încetul, până nu mai rămâne mare lucru din el. Multă șarjă și momente de mare finețe laolaltă! Un spectacol care a stârnit și entuziasm, și rețineri...

În fond, Festivalul și-a atins scopul: a adunat spectacole și public mult, a arătat diverse modalități de interpretare a operei shakespeariene și a stârnit discuții aprinse până târziu după miezul nopții?! Ne dorim cât mai multe asemenea evenimente!!!